

68 ????????? ?????? ?????? ?????????????????? ?? ????????? 1[?]
????????? 2019 ??? 1? ?????????? ?????????? ?????????????????? ?? ?????????? ??? ?????????? ??????????
??? ??????????????????. ??? ?????????????? ?? ?? ?????, ?????????????? ?????????? ??? ?? ?????????.

????????????????? ?????? ??? ?????????????? ?????? ??? ?????????????????? ?????????????????? ?????? ???
????????????? ?????????????? ??? ??????. ?????????? ?????????? ?????? ?????????????????? ?????? ?? ??????????????
?? ?????????? ??? ?????????? ?????????? ??? 1?? ?????????? ?????????? ?????? ?????????????????????? ???
????????? ??? ??? ?? ?????????? ??? ?? ?????????? ?? ?????????? ?????????????? ?????????????? ?????? ???
????? ?????? ??? ?????????????? ?????????????????? ??? ?????????? ?????? ?? ?????????? ??? ??????????.
??? ?????????? ?????? ??? ?????????????? ?? ??????????????. ? ?????? ??? ?????????????? ?????? ?? ?????? ??
????????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????????????? ??? ?????????????? ??? ?????????? ??????????
????? ?????????????? ?????????????????? ??? ?????????????? ??? ?????????? ?? ?????????????? ?????? ?????????????? ???
????????????? ?????? ??? ?????????? ?????????? ?????? ?? ?????? ?? ?????? ?????????? ?????????? ??????.

?? ??????????????

«Ήμουν περίεργος να μάθω πόσοι μαθητές του σχολείου μου ήταν θύματα του Ολοκαυτώματος. Νομίζαμε στην αρχή πως θα ήταν πέντε ή έξι αλλά μετά από ενδελεχή έρευνα ανακαλύψαμε ότι ήταν 149, από τους οποίους 143 δολοφονήθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς και έξι μόλις επέζησαν στις ΗΠΑ, το Ισραήλ και δύο στη Θεσσαλονίκη», λέει χαρακτηριστικά μιλώντας στη Deutsche Welle ο Απόστολος Δερεκλής που ανέλαβε την πρωτοβουλία για την τοποθέτηση των λίθων μνήμης σε συνεργασία με το γερμανικό Υπουργείο Εξωτερικών. Το έργο δεν ήταν καθόλου εύκολο, καθώς απαιτούσε ενδελεχή έρευνα, αντιμετώπιση ποικίλων γραφειοκρατικών προβλημάτων σχετικά με την τοποθέτηση των λίθων μνήμης και ολοκληρώθηκε έπειτα από 8 χρόνια.

?? ?????????????? «Stolpersteine» ??? ??? ?????????????? ?????????????? ?????? ?????????? ?????? ?????? ???
????????????? ?????????????????? ?????????????? ?????????????? ? ?????????? ?????????????? ?? ??????????????????
????????????????? ?? 1994 ??? ?????????????? ?????????????????????? ?? ?????????????????? 73.000 ?????????????
????????? ?? 24 ?????? ??? ??? ??????????. ?? ?????????? ?????????????????? ?????????, ?????????????? 10?10 ??.
????????? 120 ?????? ?????? ??????????????????. ??????; «????????? ?? ?????????? ??? ?????? ??????????????
????????? ? ?????????????? ??? ?????????? ?????????? ?? ?????????????????? ??????, ?????? ? ?????????????? ??????
??? ?????????? ?? ?????? ?? ?? ?????? ??? ?? ??????», ?????????? ? ?????????????? ??????????????????, ?
????????? ?????????????? ?????????? 270 ?????? ?? ?????? ??? ??? ?????????????? ??? ?????? ????. «?????????
????? ?????????????? ??? ?????? ?????? ?????????????? ??? ?????? ?????????? ?? ?????????? ?????????? ???
????????????? ?? ?????? ?????? ?????? ??????????????????: ?? ??????, ??????, ?????????????? ?????????? ???
????????????? ??? ??????????????????, ??? ??????????????. ?????? ?????????????????? ?? ??? ?????????????? ???
????? ?????????????? ?????? ??? ?????????? ??? ??????????. ?????? ?????? ?????????????? ?? ?????????? ???
????????????? ??????????????????. ?????? ??? ??? ?????? ?????????????? ??? ?????????? ?? ?????? ?????? ?????
????????? ??? ?????????????????????? ?????? ??? ?????? ??? ??????????», ?????????????????? ? ?????????????
?????????????.

? ?????????? ??????????

Στο βαθιά δημοκρατικό και διαδραστικό καλλιτεχνικό έργο των λίθων μνήμης μπορεί να συμμετέχει ο καθένας και να ζητήσει την τοποθέτηση του ονόματος ενός θύματος του Ολοκαυτώματος στο έδαφος αφού παράσχει τα απαραίτητα ιστορικά

τεκμήρια. Ωστόσο δεν είναι όλα ρόδινα σε αυτήν προσπάθεια. Κατά τη διάρκεια των 25 χρόνων οκτακόσιες πέτρες έχουν αφαιρεθεί από αντιτιθέμενους στην προσπάθεια. Μία τέτοια προσπάθεια παραλίγο να πετύχει στην «λωρίδα μνήμης που τοποθετήθηκε μπροστά στο σπίτι που ήταν το αρχηγείο του γερμανικού Υπουργείου για την εκδίωξη των Εβραίων, όπου στεγαζόταν ο Αλόις Μπρούνερ στην οδό Βελισσαρίου και Αγίας Τριάδος στη Θεσσαλονίκη», επισημαίνει ο κ. Δερεκλής συνεχίζοντας για τη σημασία αυτής της μνήμης σήμερα: «Στη Ρουμανία διώκονται Ρομά από ναζιστικά στοιχεία, στην Πολωνία ποινικοποιείται κάθε αναφορά περί συνεργασίας Πολωνών με τους Ναζί στο Ολοκαύτωμα, στη Γερμανία σε μερικές περιοχές δεν μπορεί να φορά κάποιος την εβραϊκή κιπά και στη Γαλλία έχουμε φυγή πολλών Εβραίων στο Ισραήλ λόγω πίεσης από ισλαμιστές. Αυτό δεν είναι το παράδειγμα της Ευρώπης, κι έχει δυστυχώς ομοιότητες με την περίοδο του Μεσοπολέμου. Έτσι ένα τέτοιο έργο λειτουργεί ως μοχλός αφύπνισης και ειδικά για την ελληνική κοινωνία που ξεχνάει συνεχώς». Η μνήμη τίθεται στο έδαφος για να χαράσσει ανεξίτηλα αυτό που δεν πρέπει να επαναληφθεί. Όπως τόνισε στην ουσιαστική του παρέμβαση στην τιμητική εκδήλωση ο απερχόμενος Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Γιάννης Μπουτάρης: «Είναι υποχρέωσή μας να θυμόμαστε τους συμπολίτες μας που χάθηκαν με αυτόν τον τρόπο. Να μάθουμε να ζούμε, να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα. Μπορεί να βαυκαλιζόμαστε ότι τα καταφέρνουμε αλλά έχουμε πολύ δρόμο ακόμα».

??? ??????? ??????????????????, ????????????

ΠΗΓΗ: [ιστοσελίδα www.dw.com](http://www.dw.com), 6.6.2019